

DA LI JE OVO TRENUTAK ZA POSTIZANJE
DVOTREĆINSKE VEĆINE ZA IZBORNO
ZAKONODASTVO, VDT I SUDSKI SAVJET

VRIJEME TEŠKIH KOMPROMISA, AKO ŽELIMO DALJE KA EU

ZA EVROPSKI PULS PIŠU

Tanja Ostojić,
generalna direktorka Direktorata za međunarodnu
saradnju u MUP-u i šefica Radne grupe za Poglavlje 24

KOMENTAR

Milica Zindović,
studentkinja na Karlovom
univerzitetu u Pragu

**Ko je
glavni?**

KO JE GLAVNI?

Foto: Vijesti

Piše: Vladan Žugić

Odnos crnogorskih vlasti prema evropskim integracijama, i posebno prema Radnom dokumentu Evropske komisije o stanju u poglavljima 23. i 24, podsjeća na porodicu u kojoj niko ni sa kim ne zbori.

Premijer **Duško Marković**, u prvom obraćanju prije zvaničnog objavljivanja tog *non paper*-a, rekao je da je izvještaj "generalno pozitivan", uz napomenu da nije uspio detaljno vidjeti tekst. "Ono što je sigurno u ovom trenutku, mogu reći, da je Izvještaj generalno pozitivan, da on bilježi ozbiljne napretke u procesu pregovora, ali da u tom Izvještaju, kao i u prethodnom, nas EK upozorava na neke slabosti, nedostatke na kojima moramo raditi", ocijenio je on.

Generalan stav. Ono što bi bilo ko, iz bilo koje vlasti, rekao neupućenom puku za bilo koji dokument EK.

Ubrzo, glavni pregovarač Crne Gore sa EU, **Aleksandar Drljević** i pregovaračica za 23. i 24. poglavlje, **Marijana Laković Drašković**, pokušavaju u pink obojati prilično sivi izvještaj EK.

Glavna poruka Drljevića glasi - ohrabruje Radni dokument EK jer predstavlja poruku da proces pristupnih pregovora nije zaustavljen i da država ostaje u fokusu EU. Promašena tema. Treba da nas ohrabri što je EK uopšte sačinila Izvještaj, a to niko nije ni dovodio u pitanje.

Laković Drašković kaže da je EK konstatovala jasan napredak u prevazilaženju izazova koje su notirani u Izvještaju EK iz maja i to u oblastima slobode medije, borbe protiv korupcije i trgovine ljudima. Napredak možda jeste notiran, ali da je baš jasan i nije. Posebno, od onih koje je navela, u oblasti slobode medija.

Dodatno, pregovaračica za 23. i 24. poglavlje nije saglasna da stavom EK da je predsjednici Vrhovnog suda, **Vesni Medenici**, ovo treći a ne drugi mandat. "Ova tema, kao i još neke, biće predmet dodatnih razgovora sa evropskim partnerima i vjerujem da ćemo ih pravnom argumentacijom ubijediti da takvi stavovi nijesu zasnovani na činjenicama već utiscima i pogrešnoj percepciji dijela javnosti".

Ubijediće Brisel da su u krivu. Teško će to ići, baš teško. Kao što nijesu mogli ubijediti Brisel da **Sreten Radonjić** radi svoj posao "sjajno" u Agenciji za sprječavanje korupcije. Ali, umjesto Radonjića, koji je prva zrtva *non paper*-a, stradala je

samo njegova fotelja. I to sa zakašnjenjem od najmanje godinu dana.

Onda na pozornicu, ne na evropsku, već u sali Bemaksa, na Kongresu svog DPS-a, izlazi predsjednik te partije i države, **Milo Đukanović**. U stilu izvođača turbo folk ili pop muzike kaže "sve bi bilo lakše, kada bi na drugoj strani imali partnera koji podstiče". Kao da ovakav Radni dokument EK, čija je suštinska poruka da Crna Gora još nije ispunila prelazna mjerila za poglavlja 23 i 24, nije dovoljan podsticaj.

I, naravno, za to što nema dovoljnog napretka u borbi protiv korupcije, slobodi medija, nezavisnosti pravosuđa, sprječavanju pranja novca kriv je Bregzit i migranti, dok su "važniji centri moći suštinski zaustavili ili prolongirali na duži rok" politiku proširenja koju afirmiše Brisel. "EU je suočena sa posljedicama kriza, migracijama, Bregzitom, a još nema ni nagovještaja u kojem bi pravcu mogao da se razvija scenario prevazilaženja ugrožene globalne konkurentnosti Evrope". Za svaki slučaj dodao je da vizija evropeizacije Crne Gore ne gubi na aktuelnosti: „Članstvo u EU ostaje naš strateški cilj, sa punom sviješću da njegovo ostvarenje neće zavisiti od naše političke volje i posvećenosti reformama".

I onda za kraj, neopravdano zanemarena, zvijezda večeri. Potpredsjednik Vlade i ministar pravde, **Zoran Pažin**, sa sjednice Savjeta za vladavinu prava, kojoj je prisustvovao šef Delegacije EU, **Aivo Orav**, kaže: „Nalazimo se u fazi koja zahtjeva da institucije zadužene za vladavinu prava moraju iskazati mnogo više odgovornog rada, individualnog i institucionalnog kvaliteta i konkretne prepoznatljive rezultate u oblastima za koje su zadužene. To neće biti moguće ukoliko sve nadležne institucije ne pokažu odgovornost na svim nivoima, polazeći od starješina institucija, pa do svakog nosioca funkcije i svakog službenika".

Pažin je naglasio da nema mjesta nikakvoj komociji u obavljanju dužnosti, niti olakom zadovoljavanju formalnim statistikama, već rezultati moraju biti suštinski, takvi da ih mogu osjetiti sami građani, kroz unaprijeđenje pravne sigurnosti, kao najznačajnijeg atributa vladavine prava. Potpisujem svaku.

Samo se pitam pričaju li međusobno u toj kući i čija je glavna.

Neupućenog Markovića, euroskeptičnog Đukanovića ili obećavajućeg Pažina.

DA LI JE OVO TRENUTAK ZA POSTIZANJE
DVOTREĆINSKE VEĆINE ZA IZBORNO
ZAKONODASTVO, VDT I SUDSKI SAVJET

VRIJEME TEŠKIH KOMPROMISA, AKO ŽELIMO DALJE KA EU

Piše: Rialda Ramusović

Da li je ovo trenutak za postizanje dvotrećinskog dogovora u Skupštini Crne Gore o izbornom zakonodastvu, novom Vrhovnom državnom tužiocu (VDT) i o četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika, odnosno da se ti ozbiljni problemi koje opterećuju crnogorsko društvo na putu ka Evropskoj uniji (EU) riješe u paketu?

Ovo pitanje se nameće s obzirom na mandat skupštinskog Odbora za sveobuhvatnu reformu izbornog zakonodavstva, a imajući u vidu da je za usvajanje izmjena i dopuna izbornog zakonodavstva potrebno dvije trećine, odnosno 54 od 81 poslanika, dok u Radnom dokumentu EK o stanju u oblasti 23. i 24. podsjećaju da su VDT i četiri člana Sudskog savjeta u v.d. stanju uz kritički osvrt na trenutno stanje i neke pojave u pravosuđu.

Skupština, kako se konstatuje u tom dokumentu, "još uvijek treba" da imenuje četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika nakon što je u julu 2018. istekao mandat tim članovima Savjeta a novi nisu izabrani.

"Izbor rukovodećih lica u pravosuđu tokom 2019, poput reizbora predsjednice Vrhovnog suda na treći mandat uprkos ustavnom ograničenju na dva mandata, kao i reizbor predsjednika sudova koji su već bili na funkciji u dva mandata propisana kao najviše dozvoljena Zakonom o sudskom savjetu iz 2015, stvaraju bojazan u odnosu na tumačenje Ustava i primjenjivog zakonodavstva od strane Sudskog savjeta", piše u *non paper-u*.

Podsjeća se i da je mandat VDT-a, odnosno **Ivice Stankovića**, istekao u oktobru 2019. a da je nakon prvog

neuspješnog konkursa zbog toga što nije bilo prijavljenih kandidata, Tužilački savjet imenovao odlazećeg VDT-a za vršioca dužnosti do izbora novog VDT-a.

“Važno je da Crna Gora ne napravi korak unazad u odnosu na ranija postignuća u domenu reforme pravosuđa, kao i da nastavi da dalje izgrađuje bilans rezultata, naročito u domenu borbe protiv korupcije, uz istovremeno obezbjeđivanje istinske nezavisnosti svih nadležnih institucija, uključujući Agenciju za sprečavanje korupcije. Potreban je kredibilan, nezavisan i efikasan institucionalni odgovor na nedavne navode o korupciji i nelegalnom finansiranju političkih partija”, navodi se u rezimeu Radnog dokumenta EK o stanju u dva najvažnija poglavlja u pregovaračkom procesu.

U okviru ovih poglavlja se ne tretira pitanje uspostavljanja povjerenja u izborni proces, kao jedan od najbitnijih preduslova za dalji napredak Crne Gore. Trenutno, u Skupštini radi privremeni Odbor za sveobuhvatnu reformu izbornog zakonodavstva u čijem radu učestvuju, osim predstavnika vladajuće koalicije, i predstavnici Demokratske Crne Gore, Socijaldemokratske partije (SDP) i dio nezavisnih poslanika, što ukupno daje dvije trećine, dok je izvan ovog procesa dio poslanika predvođen Demokratskim frontom (DF), koji bi opet mogao sa Demokratskom partijom socijalista (DPS) dati potrebnu većinu za izglasavanje izbornog zakonodavstva i čelnih ljudi pravosuđa.

Iako niko ne želi dati eksplicitan odgovor da li se ova pitanja mogu rješavati u paketu, utisak je da su u političkim partijama svjesni da problemi izbornog zakonodavstva, izbora VDT-a i članova Sudskog savjeta ne mogu više gurati pod tepih.

Foto: B. Pejović

Šef poslaničkog kluba DPS-a, **Nikola Rakočević**, smatra da vrijeme dogovora dolazi, a da se sistemska rješenja za dalju

demokratizaciju društva za koja je potrebna dvotrećinska većina, moraju posmatrati izvan konteksta političkog i partijskog oportunitizma.

“Konstruktivan dijalog između vlasti i opozicije, jedino je moguć ukoliko opozicija napusti ucjenjivačku platformu”, ocjenjuje Rakočević.

“Vladajuća većina je spremna za tu vrstu dijaloga sa opozicijom. Da li će do njega doći zavisi, prije svega, od zrelosti naše političke alternative, koja 2/3 priliku odlučivanja posmatra u kontekstu potencijalnih političkih trgovina, a ne kao dogovor oko rješenja koja treba suštinski da dovedu do povećanja povjerenja građana u institucije. Vladajuća koalicija pokazala je spremnost za dogovor, koju smo demonstrirali kada smo, prije godinu dana, usvojili Odluku o obrazovanju Odbora za sveobuhvatne izborne reforme, kao i njene izmjene u julu ove godine, a u kojima smo prihvatili sve sugestije opozicije, sa iskrenom namjerom da zajedno kreiramo još kvalitetniji izborni ambijent”, navodi Rakočević za *Evropski puls*.

On je mišljenja da su svim poslanicima ranije ponuđena kvalitetna rješenja za popunu Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika, a koja su dobila podršku samo vladajuće partije.

Rakočević je pozvao „članove nezadovoljne opozicije” da se ohrabre i pozovu pravnike za koje smatraju da imaju dovoljan kredibilitet, kada već nisu bili zadovoljni ponudom DPS-a.

Generalni sekretar Demokratske Crne Gore, **Boris Bogdanović**, ocjenjuje da su poruke, koje se ovih dana mogu naslutiti od strane relevantnih predstavnika međunarodne zajednice, sa jedne strane ohrabrujuće, a sa druge zabrinjavajuće.

Foto: B. Pejović

“Iz njih se jasno da zaključiti da je evropski put Crne Gore ugrožen, ali i uslovljen evropskim i poštenim izbornima,

odnosno sveobuhvatnim reformama izbornog i drugog zakonodavstva", kaže Bogdanović za *Evropski puls*.

On smatra da je aktuelno izorno zakonodavstvo usvojeno dogovorom i političkom trgovinom DPS-a i DF-a i da je omogućilo Đukanoviću i DPS-u startnu prednost od nekoliko mandata u odnosu na opoziciju, u desetak izbornih procesa na lokalnom i državnom nivou, a nakon čega je postalo predmet žestokih kritika domaće i stručne međunarodne javnosti.

"Zato više ne smijemo dozvoliti da se bilo koji naredni izborni proces realizuje na osnovu ovog izbornog zakonodavstva koje će biti predmet neprincipijelne, nepoštena, a samim tim i nezakonite političke trgovine. Konačno je došlo vrijeme da i jednima i drugima kažemo "stop", i zajedno sa našim međunarodnim partnerima obezbijedimo takve izborne uslove koji garantuju ravnopravan tretman svih učesnika u izbornim utakmicama", ističe Bogdanović.

Bogdanović je naveo da je dogovor podrazumijevao da se dvije stranu nađu na "pola puta".

"To jest, da se tokom realizacije izbornog procesa krade manje nego što se kralo u prethodnih nekoliko decenija. Mi u Demokratskoj Crnoj Gori smatramo da to nije rješenje. Crna Gora ili ima ili nema pošten izborni ambijent", decidan je on.

Bogdanović navodi da je ovo ne samo momenat da se izorno i drugo zakonodavstvo korjenito reformiše, odnosno riješi problem Vrhovnog državnog tužilaštva i Sudskog savjeta, već i posljednji momenat prije alarma za uzbunu, koji može dovesti do blokade institucija sistema i bojkota narednih parlamentarnih izbora od strane relevantnih opozicionih političkih subjekata.

Da je Skupština lišena svakog političkog autoriteta, stav je zamjenika predsjednika Socijaldemokratske partije (SDP) **Raška Konjevića**.

"Činjenica da već neko vrijeme imamo vd status pokazuje samo političku i insitucionalnu krizu u kojoj se nalazimo. Ustavna rješenja koja podrazumijevaju dogovor o Sudskom savjetu i izboru VDT-a dio su političkog dostignuća koje nam je preporučila EK kroz ekspertska mišljenje Venecijanske komisije. Često se zaboravlja da su te ustavne promjene bile uslov za otvaranje pregovora o članstvu. Takođe, uspjeli smo tokom 2013. i 2014. da primijenimo ta ustavna rješenja. Dakle, nije problem u njima, nego u želji vlasti da nametne pojedina

kadrovska rješenja bez dogovora. Ova ustavna rješenja ne dozvoljavaju partijske kadrove nego profesionalce koji će imati podršku i vlasti i opozicije", pojašnjava Konjević.

Konjević navodi da je SDP spreman da glasa za sva rješenja koja podrazumijevaju ozbiljne prijedloge i za Sudski savjet i za izbor VDT-a.

"Potvrda je što ćemo glasati za prijedlog o novom Ombudsmanu, jer se radi o odličnom rješenju, sa puno ličnog i profesionalnog autoriteta, koje smo mi bili spremni da podržimo i prilikom izbora za sudije Ustavnog suda. Odgovornost vlasti je da otvori ozbiljan dijalog, a zakonska obaveza da raspisuje konkurse za članove sudskog savjeta, što ne rade", kaže Konjević za *Evropski puls*.

Skupština je, dodao je on, postala institucija bez političkog autoriteta onih koji ga formalno vode.

"U ozbiljnim državama dijalog o ovakvim pitanjima vodio bi se pod okriljem parlamenta. Nažalost, predsjednik skupštine to ne umije. Toliko o političkom autoritetu", zaključuje Konjević.

Poslanik DF-a i predsjednik skupštinskog Odbora za evropske integracije, **Slaven Radunović**, navodi da je pitanje reforme izbornog zakonodavstva problem čije rješavanje, kako ističe, može da uzdrma višedecenijske poluge zloupotrebe vladajuće partije.

"Ovaj aferama i unutrašnjim sukobima poljuljani režim, mogao bi lako da popusti pred snažnim zajedničkim pritiskom opozicije i građana sa ulice ili intervencijom međunarodne zajednice. Najbolje bi bilo obostranom akcijom ova dva faktora. Lično mislim da više treba da se oslonimo na domaće snage, jer često se dešavalo da važni međunarodni politički faktori, vođeni svojim partikularnim interesima, zanemare i vladavinu prava i demokratske potrebe građana Crne Gore", kaže Radunović za *Evropski puls*.

Sudstvo i Tužilaštvo su, prema njegovim riječima, teška artiljerija Đukanovićevog režima i svima je jasno da neće biti slobodnih izbora sve dok isti mogu da budu poništeni aktiviranjem "na dugme" nekog **Milivoja Katnića** ili **Suzane Mugoše**.

"Opozicione stranke, jednostavno, moraju da nađu zajednički jezik i ostave po strani razlike, kako bi izvršili pritisak na režim da se na te važne funkcije u pravosuđu izaberu ljudi koji su rezistentni na naručivanje optužnica i presuda iz kabineta", ocjenjuje Radunović.

POSTIGLI MNOGO, ALI JE VAŽNIJE ONO ŠTO JE ISPRED NAS – **BILANS OSTVARENIH REZULTATA**

Foto: mif.gov.me

Piše: Tanja Ostojić

Autorka je generalna direktorka Direktorata za međunarodnu saradnju u MUP-u i šefica Radne grupe za Poglavlje 24

Pregovaračko poglavlje 24 - Pravda, sloboda i bezbjednost, u skladu sa ciljevima da se Evropska unija kontinuirano razvija u ovim oblastima, predstavlja, zajedno sa poglavljem 23, srž pregovaračkog procesa u Crnoj Gori, ali i u drugim državama koje pretenduju da postanu punopravne države članice EU. Zato je, od trenutka otvaranja ovog poglavlja krajem 2013. godine pa do danas, posebna pažnja posvećena upravo rezultatima koje postižemo u ovim okvirima, kroz podoblasti koje se odnose na: migracije i azil, viznu politiku, vanjske granice, pravosudnu saradnju, policijsku saradnju i borbu protiv organizovanog kriminala, trgovinu ljudima, saradnju u oblasti droga, carinsku saradnju, te borbu protiv terorizma i nasilnog ekstremizma.

Iako su pitanja koja se odnose na bezbjednost građana i prije početka pregovora za članstvo u EU bila u fokusu svih organa zaduženih za sprovođenje zakona, nakon intenziviranja saradnje i zajedničke analize sa našim evropskim partnerima, kroz Akcioni plan za ovo poglavlje i 38 privremenih mjerila, utvrđene su aktivnosti i dinamika kojima bi dodatno unaprijedili stanje u pomenutim podoblastima. Tako je period za nama obilježen velikim brojem reformi, koje smo, u manjem ili većem obimu, sproveli kroz institucionalni, zakonski i strategijski okvir, a koje su dale novi impuls i svojevrsnu transformaciju, kako same percepcije izazova sa kojima se suočavamo, tako i pristupa borbi protiv različitih bezbjednosnih prijetnji. Te promjene neizostavno su dovele i do jačanja kadrovskih kapaciteta institucija koje su od značaja za pregovarački proces, naročito Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije, tužilaštava i sudova.

Danas, nakon šest godina intenzivnog dijaloga sa predstavnicima evropskih institucija zahtjevno je i pobrojati sve rezultate koje smo ostvarili u okviru poglavlja 24. Svakako su najvažniji oni koji su doveli do usvajanja evropskih standarda u svakoj od pojedinačnih oblasti, a što je i prepoznato od strane briselskih kolega. Ciljevi koje smo na početku definisali kroz Akcioni plan i set mjerila danas su u najvećoj mjeri postignuti ili se ostvaruju u kontinuitetu, pa za sobom imamo period koji je donio zakone i strategije koji su utemeljeni na evropskoj pravnoj tekovini, nove institucije i organizacione jedinice koje treba da daju snažan odgovor u borbi sa bezbjednosnim izazovima današnjice. Godine posvećenosti i predanog rada na obavezama iz tzv. „evropske agende“ doprinijele su i jačanju međuinstitucionalne saradnje na nivou naše zemlje, ali i snaženju veza sa međunarodnim institucijama i specijalizovanim agencijama Evropske unije, naročito kada su u pitanju policijska i pravosudna saradnja i upravljanje migracijama i granicom.

Ipak, od ovog osvrta na postignuto, važnije je ono što je ispred nas, a to su, prije svega, mnogo veća očekivanja kada je u pitanju bilans ostvarenih rezultata. Zato su zvanični i nezvanični radni dokumenti u kojima Evropska komisija detaljno analizira sve kroz svoje pozitivne i negativne ocjene najbolja platforma na kojoj temeljimo naše planove za naredni period, svjesni činjenice da će svaka nova godina u procesu pregovora biti zahtjevnija od prethodne, uz uvijek prisutnu odgovornost što pogled kroz vladavinu prava stavlja pečat na cjelokupan tok procesa pregovora.

Foto: Privatna arhiva

Piše: Milica Zindović

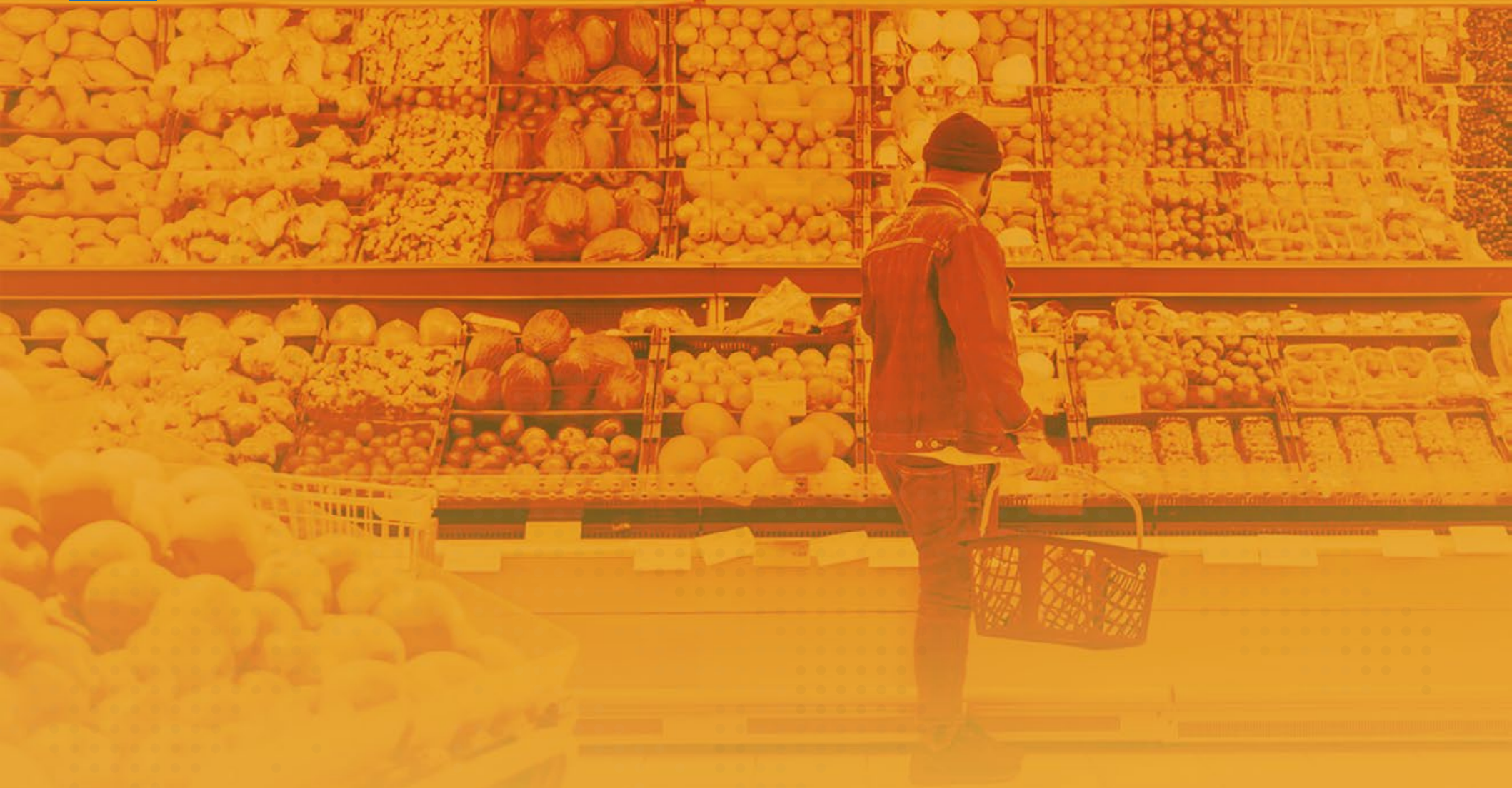
Autorka je studentkinja Vaclav Havel European Politics and Society master programa, a trenutno na Karlovom Univerzitetu u Pragu

“Food apartheid” – lekcija za Crnu Goru

Nakon „Istočnog proširenja“ 2004. godine, razlika između centralnoistočnih i zapadnoevropskih država je formalno ukinuta, budući da su preduzete ekonomske i monetarne mjere usmjerene na izjednačavanje dvije strane Evrope. Iako učešće u jedinstvenom evropskom tržištu ne bi smjelo da ostavlja prostora za bilo kakav vid diskriminacije, posljednjih nekoliko godina iz ovih zemalja stižu brojni uzvici za promjenama koji zahtijevaju poštovanje jedinstvenog seta politika u svim članicama.

Češka Republika je jedna od prvih država koja je ukazala na tretiranje njenih građana kao „građana drugog reda“, žestoko osudivši nepoštovanje postojećih pravila jedinstvenog tržišta i vršeći pritisak na Evropsku komisiju da reaguje u vezu sa ovim pitanjem. Ona je, zajedno sa ostalim državama Višegradske grupe, ukazala na postojanje krize dualnog kvaliteta proizvoda unutar EU, a što znači da se proizvodi istog brenda i ambalaže prodaju po znatno slabijem kvalitetu u ovim državama u odnosu na njihove zapadne ekvivalente.

Svima je vjerovatno poznat primjer čuvene *Nutelle*, koja u zapadnoevropskim državama sadrži mnogo više kakaoa nego u centralnoistočnim, ili ribljih štapića koji u skandinavskim zemljama sadrže više ribe nego u Češkoj, Poljskoj, Mađarskoj, itd. Isto tako, ako se slučajno zadesite u nekom austrijskom supermarketu, vrlo je vjerovatno da će omekšivač kompanije *Lenor* sadržati mnogo više proizvoda nego proizvod istog pakovanja u Slovačkoj, ali je i jednako vjerovatno da ćete ga kupiti po nižoj cijeni. Ova lista proizvoda je prilično ekstenzivna i kreće se od namirnica, sredstava za čišćenje, pa sve do proizvoda za ishranu beba, što situaciju čini delikatnijom.

Dosadašnja opravdanja velikih kompanija su išla u pravcu prilagođavanja lokalnim preferencijama potrošača, jer je 'naravno' očigledno da Česi vole više ulja u hrani nego ribe ili mesa, Slovaci preferiraju palmino ulje umjesto putera, dok su Poljaci vjerni fanovi vještačkih zaslađivača. Ipak, za one malo trezvenije, jeftiniji troškovi proizvodnje su ipak očigledniji razlog za ovakvo djelovanje.

Nakon dobro organizovane kampanje od strane svih država Višegradske grupe, EU je konačno počela da koherentnije pristupa ovom problemu. Prethodni sastav EK je pokušao da aktualizuje ovaj problem, a njen predsjednik **Junker** je izjavio da „u Uniji jednakih, ne mogu postojati građani drugog reda“. Prodavanje inferiornijih proizvoda (po nerijetko višim cijenama) u državama sa ionako slabijim životnim standardom, ne govori samo o nepoštovanju pravila i primjeni diskriminatornih mjera, već i o nedostatku jedinstva, solidarnosti i, kako se čini, daljem njegovanju istočno-zapadne podjele.

Posljedično, kriza je prijetila da produbi odveć nametnute euroskeptične sentimente, te je EK konačno odlučila da preduzme konkretnije mjere, pa je pokušala da uvede novu zajedničku metodologiju za testiranje proizvoda, kao i smjernice za pomoć nacionalnim vlastima u primjeni zakonodavstva EU o zaštiti hrane i potrošača. Takođe, rezultati sprovedene analize proizvoda u 19 država članica EU od juna ove godine su pokazali da je više od trećine proizvoda imalo sličan ili drugačiji sastav u zavisnosti od države u kojoj su prodavani, što je samo potvrdilo pređašnje češke analize i pospješilo dalju borbu za primjenom jednakih standarda.

Komisija je opredijelila i nova novčana sredstva za organizacije potrošača, kako bi se buduće diskriminatorne radnje identifikovale i preuzele dalje akcije. Sa druge strane, kriza je uzrokovala da države Višegradske grupe, inače sklone upućivanju kritika EK, ovog puta zahtijevaju veći upliv Komisije u pitanja koja se tiču njih i njihovih građana.

Pitanje je, koliko vremena mora da prođe da bismo i mi na Balkanu postali društveno odgovorni, zreli i spremni na pokretanje promjena? Gdje je ta nit koja nas sve povezuje na zajedničkom putu ka EU i možemo li zajedno reagovati? Da li su građani Crne Gore svjesni da smo i mi sami žrtve ovog „rasizma namirnica“ i da bi bilo dobro učiti u ovom slučaju i iz češkog primjera?

Za kraj, niti bi njemačka *Nutelle* trebalo da bude bolja od češke, a ni mađarska od crnogorske.

Niti smo mi sami gori, samo nam očigledno treba podsticaj.

PREGOVARAČKA STRUKTURA I KOMPARATIVNA ISKUSTVA

DA LI JE VRIJEME ZA
OSVJEŽAVANJE PREGOVARAČKE
STRUKTURE U CRNOJ GORI?

Priredila: Ana Puljiz

Crna Gora se, kao zemlja kandidat za članstvo u Evropskoj uniji (EU), za kratko vrijeme, pozicionirala kao "lider u procesu evropskih integracija" na zapadnom Balkanu. Tokom sedam godina pregovora, ona je otvorila 29 pregovaračkih poglavlja, dok je tri privremeno zatvorila. Ipak, [studija](#) Centra za građansko obrazovanje (CGO) pokazuje da proces pregovora u Crnoj Gori traje značajno duže nego što je to bio slučaj sa drugim državama članicama što otvara i pitanje osvrta na pregovaračku strukturu.

Sama pregovaračka struktura nije doživjela veće promjene tokom sedam godina, a što vrijedi razmotriti imajući u vidu usložnjavanje procesa i izostanak očekivanih rezultata. Kao podstrek tome, značajno je analizirati i praksu država sa kojima je Crna Gora nekad dijelila isti pravni sistem, od kojih su neke iza Crne Gore u pristupnom procesu, poput Srbije, a neke su uspješno završile pregovarački proces poput Hrvatske i Slovenije. Taj uvid ukazuje Hrvatska crnogorski stariji blizanac po pregovaračkoj strukturi, uz određene manje ali ne neminovno i bolje modifikacije.

Pregovaračku strukturu Crne Gore, po posljednjim dostupnim podacima, čini ukupno 899 članova (ranije je ta brojka išla do 1,400) koji dolaze iz različitih društvenih sfera. Nakon sedam godina pregovora, vidljiv je zamor unutar pregovaračke strukture, odliv profesionalnih kadrova i smanjen nivo entuzijazma. Taj glomazni aparat se i do sada mnogim činio visoko birokratiziranim, a i prilično dalekim od građana i građanki. Nivoi odgovornosti unutar same pregovaračke strukture nijesu dovoljno jasno postavljeni ni na jednom nivou sem na političkom, a suštinski na političkom nivou ta odgovornost nikada nije analizirana niti otvarana, pri čemu je preovlađujući narativ da upravo tu leži ključ usporenja ili

ubrzanja pregovora Crne Gore sa EU. Stoga, CGO preporučuje da Vlada Crne Gore napravi procjenu učinka pregovaračke strukture u cjelini i njenih pojedinačnih dijelova i shodno tome pristupi reorganizaciji koja će voditi manjoj birokratizaciji a većem učinku, uz jasnije linije odgovornosti, a posebno u svjetlu najave o promjenama unutar EU prema procesu pregovora.

Iako crnogorske vlasti ističu učešće predstavnika civilnog društva unutar pregovaračke strukture ono je u praksi primijenjeno samo na radne grupe za vođenje pregovora po pojedinačnim pregovaračkim poglavljima, formalističko i sa krajnje ograničenim uticajem, na što u kontinuitetu ukazuju i same organizacije civilnog društva, a posebno one koje imaju kritički pristup i ekspertizu. Da bi se otvorenost Vlade prema civilnom sektoru u procesa pristupanja adekvatno efektivirala članovi radnih grupa iz organizacija civilnog društva treba da budu mnogo više uvaženi, a ozbiljno treba razmotriti i otvaranje Savjeta za vladavinu prava za njihovo učešće, bilo kroz punopravno ili konsultativno članstvo.

Konačno, Skupština Crne Gore bi morala dobiti istaknutiju ulogu u procesu evropskih integracija, kako kroz jačanje aktivnosti nadležnog Odbora za evropske integracije, tako i kroz širi opseg uključenja poslanika a posebno u pravcu komunikacije procesa prema različitim javnostima i to prevashodno prema građanima i građankama. Nakon sedam godina nismo ispravili probleme u pregovaračkoj strukturi koji se dugo naziru. Ukoliko, Vlada Crne Gore ne preuzme odlučne mjere za unapređenje aparata koji pregovara „lider u regionu“ će još dugo ostati samo slovo na papiru.

Studija je nastala u okviru CGO projekta "Pregovarajmo zajedno sa EU" koji je podržalo Ministarstvo javne uprave Vlade Crne Gore.

EIC Bilten - *Evropski puls* - je elektronski časopis koji izdaje Centar za građansko obrazovanje (CGO). Zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.

Glavni i odgovorni urednik:

Vladan Žugić

Uređivački kolegijum:

Damir Nikočević, dr Vladimir Vučković, Daliborka Uljarević

Prevod i lektura:

CGO

Dizajn i prelom:

Filip Đurišić

Produkcija:

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Evropski puls možete preuzeti na sajtu www.cgo-cce.org